

SEBĒOS KRÓNĪKĀJA

BTK Magyar Őstörténeti Kutatócsoport
Források és tanulmányok 9.

Sorozatszerkesztő
Sudár Balázs

BUDAPEST, 2023

BTK Magyar Óstörténeti Kutatócsoport
Források és tanulmányok 9.

SEBĒOS KRÓNIKÁJA

Örményország története a 6–7. században

Fordította, bevezető tanulmánnyal
és kommentárokkal közreadja
Nagy Kornél

HUN-REN
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
BUDAPEST, 2023

A kötet az Árpád-ház Program „IV.1. Keleti örökség – Keleti kapcsolatok. Írott források és kiadványok” c. pályázatának támogatásával készült, megjelenését a BTK Magyar Óstörténeti Kutatócsoport támogatta.

Lektorálta: Sudár Balázs

© HUN-REN BTK, 2023

© Nagy Kornél, 2023

ISBN 978-963-416-402-9

ISSN 2732-1657

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás,
a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is

Kiadja a HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont,

Magyar Kutatási Hálózat

Felelős kiadó: Balogh Balázs főigazgató

Nyomdai előkészítés:

HUN-REN BTK Történettudományi Intézet

Tudományos Információs Osztály

Vezető: Kovács Éva

Olvasószerkesztő: Csák Lilla

Borító: Horváth Imre, Demeter Gitta

Tördelés: Demeter Gitta

Nyomdai munka: Prime Rate Kft., Budapest

Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Tartalom

Előszó	7
Bevezetés	11
Sebēos püspökről és a műről	13
A szerző kilétéről	13
Kéziratok és kiadások	17
Sebēos „magyar kapcsolatai”	22
A történelmi háttér	25
„Több pogány közt”: a történelmi Örményország Sebēos korában	25
Az egyház és az ortodoxia kérdése Sebēos művében	43
Szteppei népek Sebēos krónikájában	51
Sebēos örmény püspök krónikája	57
1. Bevezetés... ..	59
2. Vahan Mamikonean felkelése Peroz király ellen... ..	62
3. Krisztus hite... ..	67
4. Ormizd király uralkodása és a nemesség legyilkolása... ..	72
5. Xosrov király levele Maurikios császárhoz... ..	76
6. Xosrov álnoksága Mušēl Mamikonean ellen... ..	81
7. Širin királynő vallásossága... ..	86
8. Maurikios császár Xosrovtól Dániel próféta relikviáit kéri... ..	87
9. Maurikios bizánci császár álnoksága... ..	88
10. Egy kincstartó érkezik görög területről nagy kincsekkel... ..	88
11. Néhány örmény herceg lázadása... ..	90
12. Maurikios császár hatalmas sereget toboroz... ..	92
13. Maurikios bizánci császár parancsa... ..	93
14. Maurikios császár megparancsolja, hogy toborozzanak... ..	94
15. Xosrov perzsa király levele... ..	96
16. Vndoy meggyilkolása... ..	97
17. A Szíriában tartózkodó örmény nemesek halála... ..	98
18. Smbat Bagratunit Hyrkania kormányzójának nevezik ki... ..	99
19. Vstam támadása Szíriában Xosrov király ellen... ..	100
20. Egy látomás révén megtalálják a Szent Kereszt egy darabját	102
21. Smbat Bagratuni újabb csatája és diadala az ellenség felett... ..	103
22. Smbat Bagratunit ismét a perzsa királyi udvarba hívatják... ..	105
23. Smbat Bagratuni halála... ..	109

24. Atat Xořoxořuni herceg menekülése a görög szolgálat elöl...	110
25. Maurikios császár meggyilkolása és Phókas uralkodása...	112
26. Csata Eleward mezején és a perzsák veresége...	114
27. Xosrov perzsa király Xořeam nevezetű hadvezérét...	117
28. Xosrov perzsa király uralkodásának 22. és Hérakleios...	121
29. Modestos jeruzsálemi pátriárka levele Komitas örmény egyházfőhöz	125
30. Az örmények rövid levele...	127
31. Szent Hřip'simē templomának építése Vałaršapatban	130
32. Xořeam perzsa hadvezér Konstantinápoly alá érkezik...	132
33. Xosrov perzsa király Vehkawatba menekül...	138
34. Varaztiroc'ot Örményország kormányzójának nevezik ki...	140
35. Az Úr Szent Keresztje visszatér Jeruzsálembé...	143
36. A szászánida uralkodóház bukása...	147
37. A zsidóságról és gonosz cselszövésükről	154
38. Kónstantinos császár halála...	155
39. T'ēodoros Rřtuni lesújt az izmaelitákra...	162
40. Nersēs örmény egyházfő...	165
41. Az izmaeliták támadása Dániel próféta jóslata szerint...	183
42. Az izmaeliták háborúja a perzsák ellen...	186
43. Nersēsről, Örményország egyházfőjéről...	190
44. Az izmaeliták uralkodójának levele Kónstashoz...	194
45. A médek lázadása az izmaeliták ellenében...	197
46. Muřēl Mamikonean behódol az izmaelitáknak...	198
47. Befejezés	202
Felhasznált források és irodalom	205
Levéltári források	205
Kiadott források	205
Irodalom	208
Térképek	223
Személynévmutató	227
Földrajzinév-mutató	235